

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ З ПЕДАГОГІЧНИМИ КАДРАМИ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

В умовах реформування національної системи освіти в Україні винятково важливого значення набуває систематична робота з підвищення кваліфікації педагогічних працівників у системі післядипломної педагогічної освіти. Головна її мета – допомога педагогічним кадрам в реалізації актуальних завдань розвитку, вдосконалення і підвищення професійної майстерності та рівня психологічної підготовки педагогічних кадрів; активізація творчого потенціалу; формування здатності до швидкої адаптації в умовах, що постійно змінюються в зв'язку з переходом на новий зміст і 12-річний термін здобуття повної загальної середньої освіти. Реалізується вона різними шляхами, але основним є організація і проведення на належному рівні методичної роботи з педагогічними кадрами.

Методична робота – важлива складова післядипломної педагогічної освіти, що має цілісну систему дій і заходів, спрямованих на підвищення кваліфікації та професійної майстерності кожного педагогічного працівника, розвиток творчого потенціалу педагогічних колективів навчальних закладів, досягнення позитивних результатів освітнього процесу. Вона має ґрунтуватися на сучасних досягненнях психолого-педагогічної науки з урахуванням досвіду діяльності педагогів і конкретного аналізу результатів освітнього процесу.

Участь у методичній роботі має бути професійним обов'язком кожного педагогічного працівника, в тому числі керівників дошкільних, середніх загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів.

I. Основні завдання і зміст методичної роботи

Основні завдання і зміст методичної роботи з педагогічними працівниками дошкільних, загальних середніх та позашкільних навчальних закладів охоплюють такі напрями:

- 1) аналіз умов забезпечення психофізичного здоров'я дітей та учнів, стану викладання предметів і навчальних курсів, підготовка рекомендацій щодо приведення їх у відповідність до державних стандартів освіти;
- 2) створення організаційних умов для безперервного вдосконалення фахової освіти і кваліфікації педагогічних працівників, підвищення їхньої психологічної компетентності;
- 3) організація вивчення якості забезпечення освітньо-виховного процесу кадрами з відповідною педагогічною освітою;
- 4) керівництво роботою методичних об'єднань та координація їхньої діяльності;
- 5) проведення методичних заходів, спрямованих на розвиток творчих можливостей педагогів, вивчення, узагальнення і поширення педагогічного досвіду;
- 6) залучення педагогів до науково-дослідної роботи в статусі методистів-кореспондентів відповідних кафедр регіональних інститутів післядипломної педагогічної освіти;
- 7) апробація та введення нових освітніх технологій та систем;

8) створення умов для збереження, систематичного поповнення та ефективного використання методичного фонду літератури, аудіо-та відеоматеріалів;

9) координація змісту методичної роботи зі змістом діяльності методичних і науково-методичних установ регіону.

II. Організація методичної роботи

Методична робота з педагогічними працівниками реалізується в основному через традиційні колективні (масові, групові) та індивідуальні форми її організації. До **колективних форм** належать: педагогічні спільноти, творчі майстерні педагогів, постійно діючі проблемні семінари, школи, в тому числі молодого спеціаліста, творчі мобільні та динамічні групи, педагогічні читання, науково-практичні конференції, педагогічні виставки, конкурси тощо.

Основною організаційною формою колективної (групової) методичної роботи в системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів залишаються **педагогічні спільноти** головною функцією яких є ознайомлення педагогів із сучасним станом і перспективами розвитку дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти, досягненнями вітчизняної та зарубіжної педагогічної і психологічної науки, перспективним педагогічним досвідом, оновлення і поглиблення знань педагогічних працівників зі спеціальності та суміжних дисциплін, постійне підвищення їхнього загальнокультурного рівня.

Педагогічні спільноти створюються за наявності не менш як трьох спеціалістів одного фаху або одного професійного спрямування в межах певної спеціальності за територіальною ознакою (міждошкільні, кущові, районні, міські), за типами ДНЗ, навчальними предметами, їхніми циклами тощо на базі дошкільних навчальних закладів, які мають висококваліфікований склад педагогічних кадрів, досвідчене керівництво закладу, належну навчально-матеріальну базу.

Члени педагогічних спільнот відкритим голосуванням обирають із досвідчених педагогів (вихователів-методистів, старших вихователів) на два роки керівника (голову).

Залежно від актуальності питань, що розглядаються, умов, в яких працюють спільноти, в дошкільних закладах їх засідання можуть проводитися щоквартально, а районні (міські) – тричі на рік: у серпні – під час роботи серпневих конференцій, у січні та червні – після закінчення відповідно I й II кварталів поточного навчального року.

Індивідуальні форми методичної роботи охоплюють наставництво, стажування, консультування, відвідування занять і заходів, дистанційне навчання, самоосвіту тощо.

Останнім часом поширення набули **нетрадиційні форми** організації методичної роботи, в тому числі аутсорсинги, коворкінги, авторські школи, творчі студії, методичні фестивалі, круглі столи, аукціони педагогічних ідей, а також аналоги популярних сучасних телепередач, які значною мірою урізноманітнюють співпрацю методистів і педагогічних працівників у справі підвищення їхньої кваліфікації та педагогічної майстерності.

Треба зазначити, що за всієї різноманітності форм організації методичної роботи вирішити багатопланові завдання підвищення кваліфікації педагогічних кадрів можна лише через створення оптимальної системи

методичних заходів та надання педагогам права вільного вибору тих форм, які максимально враховують їхні потреби, запити та інтереси.

III. Проведення методичної роботи

У процесі методичної роботи можуть використовуватися як **традиційні**, так і **нетрадиційні форми та методи**: засідання, аутсорсинги, воркшопи, коворкінги, педагогічні фрістайли, ділові педагогічні ігри, лекції, консультації, майстер-класи, практичні заняття, мозкові штурми, фокус-групи, тренінги, диспути, огляд та обговорення навчально-методичної літератури, участь педагогів у підготовці і проведенні масових заходів (педагогічних читань, науково-практичних конференцій, семінарів, виставок, конкурсів тощо), робота над науково-методичною темою (проблемою) тощо.

З огляду на склад дошкільних і кущових педагогічних спільнот зміст роботи повинен мати переважно **навчально-методичний** характер. На їхніх засіданнях повинні розглядатися нормативно-правові документи щодо організації освітньо-виховного процесу в закладах освіти, актуальні проблеми методики викладання, проведення освітньо-виховних занять у дошкільних закладах, заходів тощо.

Крім того, члени педагогічних спільнот (консультаційних центрів) мають ознайомлюватися з методикою вивчення складних тем навчальних програм, розглядати матеріали моніторингу освітньо-виховного процесу, рівень і якість освітньої підготовки здобувачів освіти, обмінюватися досвідом, проводити огляди навчально-методичної літератури, педагогічної преси тощо.

У процесі методичної роботи необхідно практикувати **ділові педагогічні ігри**, які є активними формами вільного професійного самовияву педагогів, що реалізується шляхом розігрування педагогічних ситуацій, наближених до реальних. Ділові ігри, як свідчить практика, допомагають наблизити навчання в пед. спільнотах і на кафедрах до педагогічної практики. Це стимулює учасників гри до переосмислення аналогічних ситуацій, що виникали свого часу в їхній практичній діяльності, та адекватно оцінити їх. Поширеною формою в системі методичної роботи є **лекція** – систематичний, послідовний виклад науково-теоретичного або навчального матеріалу, що стосується певної проблеми, теми, розділу окремих дисциплін або курсів. Також можуть проводитися **лекції-консультації**, які мають, як правило, настановчий характер і готують педагогів до самоосвітньої роботи у період між засіданнями пед.спільнот, формують у них вміння самоаналізу власної педагогічної діяльності. Одним із важливих аспектів проведення лекції-консультації є введення до них завдань на **моделювання** конкретних **ситуацій**, які можуть виникати в практичній діяльності педагогічних працівників.

У процесі роботи пед.спільнот належна увага має приділятися **заслуховуванню й обговоренню**, які повинні не зводитися до спрощеного переказу відомих фактів і явищ, а містити виклад матеріалу на високому теоретичному рівні, що відповідає сучасному розвитку тієї чи іншої галузі знань, достовірну інформацію, аргументовані висновки і положення.

Важливу роль у проведенні методичної роботи треба відводити **практичним заняттям**, під час яких детально розглядаються окремі теоретичні положення і формуються вміння та навички їх практичного

застосування.

Під час проведення методичної роботи мають застосовуватися різноманітні **види індивідуальної роботи** з педагогами, спрямовані на практичну їх підготовку. Йдеться насамперед про допомогу педагогічним працівникам у підготовці до проведення навчальних занять, а також заходів, планування роботи, оформлення документації, оцінювання навчальних досягнень дітей тощо.

Однією з найпоширеніших і досить ефективних форм навчально-методичної роботи є **відвідування занять і заходів**, спрямованих на обмін досвідом та його поширення, колегіальну взаємодопомогу в роботі.

Особливого значення для педагогічних працівників у сучасних умовах набувають огляди і обговорення педагогічної літератури, книг, періодичних видань. Це дає можливість своєчасно привернути увагу педагогів до проблем, які найбільше хвилюють громадськість, залучити їх до дискусій щодо можливих шляхів розв'язання.

Разом з тим усі ці заходи не можуть повністю розв'язати всіх проблем підвищення кваліфікації педагогічних кадрів без належно організованої самоосвіти. Необхідно, щоб керівники навчальних закладів активно сприяли цьому процесу, надавали педагогам постійну допомогу, створювали необхідні умови щодо вдосконалення їхньої педагогічної майстерності. В роботі з педагогічними працівниками перевагу треба надавати формам і методам, які дають можливість виявляти і формувати лідерські якості, вміння працювати в команді, проявляючи ініціативу і наполегливість у вирішенні тих чи інших питань.

IV. Планування методичної роботи

План методичної роботи складається на поточний навчальний рік і спрямовується на поліпшення науково-теоретичної, методичної та практичної підготовки педагогічних кадрів закладу.

У ньому мають бути відображені результативність і підсумки методичної роботи за попередній навчальний рік, зокрема, стан виконання навчальних програм, рівень і якість навчальних досягнень дошкільників тощо.

План має містити завдання пед.спільнот на поточний навчальний рік, основні напрями його роботи, що впливають із завдань розбудови національної системи освіти, аналізу стану освітньо-виховного процесу і стану освіти в навчальному закладі, а також перелік засідань, складений за такою формою:

№	Тематика засідань	Форма проведення	Методи проведення	Дата проведення	Місце проведення	Відповідальний за проведення	Примітка
---	-------------------	------------------	-------------------	-----------------	------------------	------------------------------	----------

План пед.спільнот може бути складений також за **блочно-модульним принципом**, що містить три напрями (блоки) його діяльності: пізнавальну, тематичну та узагальнюючу.

Плани методичної роботи з педагогічними кадрами та їх реалізація, як і вся система заходів методичного характеру в системі післядипломної педагогічної освіти, мають бути максимально спрямовані на формування професійно-педагогічної та соціально-психологічної культури педагогів, розширення і поглиблення знань, продукування ними нових педагогічних

ідей, технологій навчання та виховання в сучасних умовах.